

Stanje: Prosinac 2009.

Međunarodni program podrške Njemačke savezne zaklade za okoliš

Njemačka savezna zaklada za okoliš (skraćeno DBU) osnovana je 1991. godine odlukom Njemačkog parlamenta (Bundestag) sa ciljem pružanja podrške projektima za zaštitu okoliša s posebnim naglaskom na srednjim poduzećima. Neka od prvobitnih težišta podupiranja su okolišna tehnika, istraživanje okoliša i zaštita prirode, te okolišna komunikacija i zaštita kulturoloških dobara. Kao dobrotvorna i privatnopravna zaklada Njemačka savezna zaklada za okoliš djeluje van državnih programa, ali ih može dopunjavati. Ona spada među najveće zaklade za okoliš u svijetu. Od početka svoje djelatnosti DBU je podržao ukupno 7500 projekata novčanim sredstvima od oko 1,3 milijarda eura.

Pored programa financijske podrške projektima DBU organizira dva stipendijska programa: stipendijski program za doktorande u Njemačkoj koji pruža podršku disertacijskim projektima vezanim uz okoliš i međunarodni stipendijski program za Srednju i Istočnu Europu, koji je namijenjen apsolviranim visokih učilišta iz zemalja Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe za ostvarivanje istraživačkog projekta u Njemačkoj s težištem na ekologiji. Dosada je sve u svemu dodijeljeno oko 1500 stipendija, 500 njih u okviru međunarodnog stipendijskog programa za Srednju i Istočnu Europu.

Međunarodni program Njemačke savezne zaklade za okoliš za podupiranje projekata

Iako se težište podupiranja projekata nedvomisleno nalazi u Njemačkoj, Njemačka savezna zaklada za okoliš iz početka se suočavala s međunarodnim izazovima koji od utemeljivanja djelatnosti zaklade sve više dobivaju na važnosti.

Na početku su izvan Njemačke bili podupirani samo projekti u susjednim europskim regijama koje graniče s Njemačkom, dok danas pružamo mogućnost podupiranja projekata u većini zemalja članica Europske unije, ali u zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama, bez geografskih ograničenja.

Prvobitna orijentacija usmjerena k susjednim zemljama Poljskoj i Češkoj širila se postupno u tijeku godina. U okviru europskih integracija u godinama 2004. i 2007. DBU je evaluirao svoju strategiju podupiranja Srednje i Istočne Europe i u raznim točkama ju je preusmjerio. Te promjene provode se od 2006.

Geografski doseg podrške Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi na taj način dalekosežno se određuje članstvom jedne zemlje u Europskoj uniji: u programu su obuhvaćene Bugarska, Estonija, Latvija, Litva, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Slovenija, Češka i Mađarska; osim njih ubrajaju se i Oblast Kalinjingrad i potencijalne zemlje kandidatkinje na Balkanu. Postoje odnosi na području podupiranja projekata i s Ukrajinom (grad Lvov).

Bilanca pokazuje da je više od 90% međunarodnih projekata DBU-a smješteno u toj regiji.

U svojstvu njemačke zaklade DBU može svoj angažman u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi utemeljiti na posebnim iskustvima iz ujedinjenja Njemačke poslije 1990. godine. Fokusiranje djelatnosti zaklade na području bivše Njemačke Demokratske Republike ranih devedesetih godina bitno je pridonijelo boljem procjenjivanju posebnih povezanosti koje također važe za Srednju, Istočnu i Jugoistočnu Europu.

DBU dosada je podržao oko 300 međunarodnih projekata sredstvima u visini od 42,8 milijuna eura i smatra da će se ta podrška dalje povećavati idućih godina.

Sa sadržajnog gledišta u prvom planu nedvomisleno su međunarodni projekti za obrazovanje o okolišu i okolišnu komunikaciju: Oko 60% svih projekata uvrštava se u tu kategoriju. Ovo posebno usmjerenje objašnjava se uglavnom činjenicom da u mnogim zemljama Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe ponajprije razvijanje ekoloških znanja i svijesti za okoliš, te stvaranje kompetencija kod

ključnih institucija predstavljaju najveći izazov i smatraju se temeljnom pretpostavkom za provedbu daljnjih aktivnosti na području okolišne tehnike, zaštite prirode ili na razini zakonodavstva. Pri tome treba istaknuti poseban udio udruga, saveza i nevladinih organizacija među podnositeljima zahtjeva.

Od međunarodnih projekata također se zahtijevaju inovativnost i prototipna funkcija, pri čemu visoka mjerila koja se primjenjuju u Njemačkoj nisu potpuno prenosiva na druge zemlje. Zbog toga je potrebno prilagoditi i pojam inovativnosti mogućnostima dotične zemlje; između ostalog je od značaja u kojoj mjeri jedan projekt ima funkciju pilot-projekta unutar partnerske zemlje i zbog toga igra istaknutu ulogu kao „prototip za uzor“.

Međunarodni program podrške projektima Njemačke savezne zaklade za okoliš pretpostavlja da su pouzdani partneri i okvirni uvjeti garant za povjerljivu suradnju. Obično podupiranje projekata u inozemstvu se zasniva na suradnji između inozemnog i njemačkog partnera, pri čemu posljednji preuzima funkciju podnositelja zahtjeva kod Njemačke savezne zaklade za okoliš. Očekuje se da izabrani njemački partner ne ispunjava svoju ulogu samo formalno, nego da se i na sadržajnom planu uključuje u planiranje i provođenje zajedničkih projekata. Njemački partneri u projektu, ali i ministarstva, udruge i znanstvene ustanove pridonose tomu da projekti Njemačke savezne zaklade za okoliš i u inozemstvu mogu djelovati kao prototip projekta i da se da konkretan poticaj poboljšanju stanja okoliša. Zbog toga poslije završetka projekta, osim neophodnih izvještaja, treba priložiti i sveobuhvatan prikaz projekta sastavljen na mjesnom jeziku, kako bi se osiguralo širenje informacija o projektu u danoj zemlji.

Suradnja u projektu s drugim institucijama koje pružaju podršku može u međunarodnom okruženju bitno pridonijeti uspjehu planiranih projekata. Pozitivna iskustva postoje u suradnji s drugim zakladama, kao i u kooperacijama s njemačkim i europskim stručnim vlastima, kao naprimjer sa Saveznim ministarstvom za okoliš, Saveznim uredom za okoliš, Njemačkim društvom za tehničku suradnju (GTZ) ili Europskom unijom. Na razini zaklada Njemačka savezna zaklada za okoliš od 1996. podržava intenzivnu suradnju s raznim europskim i vaneuropskim zakladama ili Savezom njemačkih zaklada.

U svrhu daljnjeg poboljšanja strategije podrške za Srednju, Istočnu i Jugoistočnu Europu DBU će ubuduće redovito provoditi popratne evaluacije svog rada na temelju određenih kriterija. Za efikasniju i ciljanu komunikaciju sa stranim partnerima odnosi s javnošću bit će usmjereni k češćoj uporabi engleskog jezika i izradit će se vlastita strategija za odnose s javnošću, namijenjena međunarodnoj komunikaciji.

Unutar pojedinih zemalja DBU će i ubuduće pored „klasične“ podrške projektima identificirati i posebne regije koje će kao „ključni primjeri za uspjeh“ dobiti posebnu podršku. Kako bi se ciljano podržavale određene teme i težišta, raspisat će se za Srednju, Istočnu i Jugoistočnu Europu u probnom postupku više geografski i vremenski ograničenih programa podrške s fiksiranim proračunom i na taj način će se dati poticaji potencijalnim partnerima. Prije svega se podupiru ruralna odnosno strukturno nerazvijena područja.

Smjernice koje pružaju okvir za podupiranje projekata s težištima okolišna tehnika, istraživanje okoliša, zaštita prirode i okolišna komunikacija i koje u devet područja za poticanje projekata formuliraju pojedine kriterije temelj su i međunarodnog programa zaklade za podupiranje projekata. Unutar tih devet područja za podupiranje projekata u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi prednost je dana sljedećim temama:

1.područje podupiranja: Projekti koji u proizvodnji i proizvode uključuju zaštitu okoliša (PIUS) i koji su usmjereni k energetskej efikasnosti i efikasnosti resursa.

2.područje podupiranja: Projekti za smanjenje emitiranja stakleničkih plinova i potrošnje fosilne energije s težištem „Posredovanje znanja značajnim donositeljima odluka u poduzećima, vlasti i udrugama“.

3.područje podupiranja: Projekti prenošenja i sprovođenja u djelo stručnog znanja planera u graditeljstvu s posebnim usmjerenjem k unaprjeđivanju prilagođenih metoda i alata, te njihovog primjenjivanja i isprobavanja u primjernim projektima za provedbu.

4.područje podupiranja: stipendijski program za Srednju i Istočnu Europu koji godišnje omogućava da 60 do 80 mladih apsolvencata visokih učilišta 6 do 12 mjeseci borave i rade u znanstvenoj ustanovi, organu vlasti ili poduzeću.

5.područje podupiranja: Projekti za razvijanje i primjenjivanje održivih sustava proizvodnje u poljoprivredi i šumarstvu.

6.područje podupiranja: Projekti s regionalnim fokusom na gravitacijskom području Dunava, pri čemu je poželjna prekogranična suradnja.

7.područje podupiranja: Projekti za posredovanje informacija na području zaštite prirode koji imaju za predmet korištenje novih (elektroničkih) sustava informiranja, obuke i edukacije mladih dragovoljaca i znanstvenika i/ili organiziranje stručnih sastanaka na teme vezane uz zaštitu prirode u međunarodnom kontekstu. Na području „Sustavi upravljanja okolišem za mala i srednja poduzeća“ poželjno je stvaranje mreža poduzeća po pojedinim tematskim kompleksima (npr. energetska sanacija zgrada ili održivo graditeljstvo i stanovanje).

8.područje podupiranja: Projekti obrazovanja o okolišu u suradnji s nevladinim udrugama u Srednjoj i Istočnoj Europi, kako bi se na taj način podržala njihova važna uloga u zaštiti okoliša i njezinom širenju.

9.područje podupiranja: Projekti na području zaštite i održavanja vrtova i spomenika odnosno parkova koji su od posebnog značaja za njemačku i/ili za europsku kulturnu tradiciju.

Za pitanja i zahtjeve vezana uz međunarodni program podupiranja stoje na raspolaganju razni djelatnici Njemačke savezne zaklade za okoliš. Za koordiniranje pitanja i prvobitnih informacija o projektima odgovoran je odjel „Međunarodni kontakti“ i Dr. Ulrich Witte. Osim njega, na raspolaganju su i troje stručnjaka sa znanjem i iskustvima u svezi sa Srednjom, Istočnom i Jugoistočnom Europom: Romana Cermanová za Češku i Slovačku, Wiesława Dyki za Poljsku i Ukrajinu te Claudia Domel za ostale države Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe.

Informacije o završenim, te tekućim projektima u Njemačkoj i na međunarodnoj razini možete dobiti u bazi podataka o projektima na adresi <http://dbu.de/799.html>.

Komentar [cd1]: Mit Email-Webformular o.ä. unterlegen

Komentar [cd2]: dito

Komentar [cd3]: dito

Međunarodni stipendijski program za Srednju i Istočnu Europu

Pored klasičnog podupiranja projekata Njemačka savezna zaklada za okoliš djeluje u Srednjoj, Istočnoj i Jugoistočnoj Europi kroz svoj međunarodni stipendijski program. Budući da se visokokvalificirani i isto tako visokomotivirani apsolvenci visokih učilišta i mladi znanstvenici smatraju budućim donositeljima odluka Njemačka može preuzeti važnu ulogu pri posredovanju znanja za poduzimanje potrebnih mjera za zaštitu okoliša i prirode u zemljama podrijetla. Zbog toga se godišnje dodjeljuju stipendije za 60 do 80 apsolvencata iz država Srednje, Istočne i Jugoistočne Europe sa ciljem profesionalne kvalifikacije za rješavanje problema na području zaštite okoliša i prirode u zemljama podrijetla.

DBU pretpostavlja da te zemlje imaju izraženu potrebu nadoknađivanja, posebno na području zaštite okoliša, uključene u proces proizvodnje, i da ima smisla orijentirati se prema njemačkom okolišnom standardu i prema tehnologiji, razvijenoj u Njemačkoj. Važan cilj programa razmjene sa Srednjom, Istočnom i Jugoistočnom Europom osim toga je prekogranično uklanjanje zapreka i uspostavljanje kontakata preko mladih znanstvenika.

Poslije uspješnog početka u Poljskoj 1997.godine stipendijski program se proširio 2001. na tri baltičke zemlje i Oblast Kalinjingrad, a od 2003. i u Češkoj. 2005.godine program se širi na Mađarsku, Rumunjsku i Bugarsku, a 2009.godine na Slovačku. Od 2009. primaju se i pojedine prijave iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Srbije i Slovenije. Do ovoga trenutka u Njemačku je primljeno više od 500 stipendista iz navedenih zemalja.

Stipendisti obično dolaze na 6- do 12-mjesečnu praksu u njemačke institucije, gdje se kvalificiraju za buduće profesionalne djelatnosti u zaštiti okoliša. Institucije domaćini su istraživački centri i visoka učilišta, ali i poduzeća, ministarstva, uredi i nevladine udruge. Mogućnosti za praksu stipendisti mogu pronaći na internetu (www.dbu.de/618.html).

Većina natjecateljica i natjecatelja su prirodosnanstvenici i inženjeri, ali DBU izričito podržava i natjecanja ekonomista, pravnika, pedagoga i drugih apsolviranih visokih učilišta, ukoliko pridonose značajno zaštiti okoliša ili prirode u svojoj zemlji ili u drugoj zemlji članici Europske unije.

Podrška DBU-a u sklopu stipendijskog programa nije samo financijska. Nakon dolaska u Njemačku svi strani stipendisti uživaju u obuhvatnoj pomoći, kao i u podršci njihovim idejama. Osim toga, DBU želi još jače povezati međunarodni stipendijski program zaklade sa općim podupiranjem projekata u Srednjoj i Istočnoj Europi: U svezi s tim stipendisti će se već tijekom svog istraživačkog boravka u Njemačkoj poticati da razrade konkretne projekte i da ih predlože DBU-u.

Osim toga je poželjno da stipendisti i bivši stipendisti u svojim zemljama izgrade mreže i na temelju tih mreža djeluju kao kontaktne osobe i posrednici DBU-a i njegovih ciljeva. Cilj je sukcesivno izgraditi mrežu stručnjaka pomoću koje se može ostvariti intenzivna razmjena između stipendista i DBU-a, i to ne samo za vrijeme prakse u Njemačkoj, nego i ubuduće, kako bi se na taj način jačalo prenošenje znanja i produbljivanje kontakata s njemačkim partnerima. U Njemačkoj na primjer, međunarodno povezivanje odvija se kroz sudjelovanje stipendista na Međunarodnoj ljetnoj akademiji i zajedničkim seminarima, na godišnjoj dodjeli Njemačke ekološke nagrade, a u zemljama podrijetla putem raznih organizacija bivših stipendista. Od 2001. postoji Udruga bivših poljskih stipendista, od 2008. mađarska mreža, a od 2009. rumunjska i bugarska mreža bivših stipendista, druge takve organizacije još su u fazi formiranja, na primjer u Češkoj i Litvi. Pogotovu u svim zemljama Srednje i Istočne Europe barem jednom godišnje održava se susret bivših stipendista DBU-a.

Opširnije informacije o stipendijskom programu možete naći na adresi http://www.dbu.de/stipendien_international. Kontaktne osobe su nadležni koordinatori po pojedinim zemljama (kontakti su dostupni preko specifičnih podataka o zemljama). Pitanja možete postaviti i referentima Međunarodnog stipendijskog programa za Srednju i Istočnu Europu Dr. Nicole Freyer und Dr. Hans-Christian Schäferu (<http://www.dbu.de/789.html>).

Kommentar [cd4]: Bei beiden Referenten Emailkontakt über Webformular o.ä. ermöglichen → Einverständnis liegt vor